

DNB MAGAZINE

#1 – 2015

Vertrouwen

Interview
Joanne Kellermann

Europees
banktoezicht

Nieuw maar vertrouwd

Door Flore Kraaijeveld

U heeft ons misschien even gemist, maar we zijn terug in een nieuw jasje. Het eerste magazine van 2015 is namelijk uitgevoerd in onze nieuwe huisstijl. Het uiterlijk is vernieuwd, de inhoud is vertrouwd. U vindt de bekende rubrieken terug, zoals Banktueel, Kunstpodium en In Beeld. En natuurlijk bevat het magazine verschillende interviews en achtergrondartikelen.

Vertrouwen is het thema van dit nummer. Een gezonde economie heeft het vertrouwen van consumenten en bedrijven nodig, zodat zij investeren, besteden en innoveren. Zonder vertrouwen geen groei. De financiële crisis is een serieuze vertrouwenscrisis. Er moet hard gewerkt worden aan het herstel van vertrouwen. Maar vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Vandaag de dag is vertrouwensherstel een van de hoofdprioriteiten van De Nederlandsche Bank.

Een belangrijke component voor vertrouwensherstel is transparantie. Dit komt onder andere aan bod in het interview met de secretaris-directeur van DNB en bijzonder hoogleraar Toezicht Femke de Vries: 'Door meer transparant te zijn over wat toezicht doet en welke resultaten dat oplevert, ontwikkel je mogelijk een sterkere basis voor maatschappelijk vertrouwen. Incidenten leiden dan minder snel tot een groot verlies aan vertrouwen in het toezicht.'

Ook de voorzitter van de Supervisory Board Danièle Nouy wijst op het belang van vertrouwen. Het uiteindelijke doel van het Europees banktoezicht is het versterken van het vertrouwen van burgers en markten in onder toezicht staande banken. Ook dit jaar zetten we daarom alle zeilen bij en koersen we op meer vertrouwen.

6

Pionieren in Brussel.
Een interview met
Joanne Kellermann

10

Munten & biljetten:
het verleden
zichtbaar maken

12

Europees
bankentoezicht
van start

4

Banktueel

19

De mensen van
het Frederiksplein:
*Gisella van
Vollenhoven*

22

Kunstpodium:
Chaim van Luit

9

Wereld in cijfers

24

In Beeld

20

Interview met
Femke de Vries

Toename aantal valse eurobiljetten

In 2014 is het aantal valse eurobiljetten in Nederland gestegen. In totaal zijn 48.700 valse biljetten onderschept en geregistreerd, een toename van 29% ten opzichte van de 37.700 valse biljetten in het jaar

daarvoor. Het risico op het ontvangen van een vals biljet blijft echter laag. Wereldwijd nam het aantal valse eurobiljetten toe met 25% tot 838.000. Er zijn 16 miljard echte eurobiljetten in omloop, dus relatief gezien zijn er weinig vervalsingen. Valsemunters proberen vooral de biljetten van 20 en 50 euro na te maken. Op dnb.nl vindt u tips om valse biljetten te herkennen. ■

ECB maakt notulen openbaar

Donderdag 19 februari maakte de Governing Council van de ECB voor het eerst in de geschiedenis haar notulen openbaar. Het ging om de notulen van de monetaire vergadering van 22 januari. In die vergadering besloot de ECB haar opkoopprogramma uit te breiden tot 1.140 miljard euro.

Voortaan maakt de ECB de notulen van elke raadsvergadering exact vier weken na dato openbaar. Met de publicatie van de notulen beoogt de ECB de transparantie te vergroten. De notulen kunt u teruglezen op www.ecb.europa.eu. ■

Thema's toezicht

In de brochure Thema's DNB toezicht 2015 presenteert DNB de thema's die dit jaar extra aandacht krijgen. Het thematisch onderzoek vormt een belangrijke pijler van ons toezicht. Door een specifiek thema bij meerdere instellingen onder de loep te nemen, kan DNB de problematiek vanuit een breed perspectief en in onderlinge vergelijking bezien. De thema's zijn geselecteerd op basis

van relevante ontwikkelingen in de financiële sector en de belangrijkste risico's die DNB daarbij identificeert. Thema's zijn onder meer het tijdig voldoen aan de nieuwe wetgeving, de versterking van de integriteit en het bevorderen van transparantie. Door vooraf de prioriteiten bekend te maken, biedt DNB meer transparantie over haar toezicht. ■

Nieuw twintigje

Het nieuwe 20-eurobankbiljet uit de Europaserie is op 24 februari gepresenteerd door ECB-president Mario Draghi. Dit biljet heeft enkele nieuwe en verbeterde echtheidskenmerken, evenals het al eerder vernieuwde tientje en vijfje. Nieuw bij het twintigje is het portretraampje in het hologram. Als je het biljet tegen het licht houdt, wordt dit raampje doorzichtig en zie

je het portret van de mythologische figuur Europa. Het nieuwe biljet wordt op 25 november van dit jaar in omloop gebracht. De oude en nieuwe biljetten worden dan tijdelijk naast elkaar gebruikt. Geleidelijk verdwijnen de oude biljetten. Als ze versleten zijn, haalt DNB ze immers uit de roulatie. ■

Pionieren in Brussel

Voormalig DNB-directeur *Joanne Kellermann* is op 1 maart begonnen als lid van de Single Resolution Board in Brussel. Een nieuw Europees instituut met een missie die Kellermann nauw aan het hart ligt.

Door *Maarten van der Schaaf*

U bent gestart bij een gloednieuwe organisatie in Brussel. Hoe bevalt dat?

‘Goed. Het voelt als een Europese start-up. We zitten in een tijdelijk kantoorpand en zijn nu nog met een klein team. De komende twee jaar moet dat uitgroeien naar een club van pakweg 300 mensen. Ik vind het echt fantastisch om te mogen meehelpen aan het bouwen van een nieuwe Europese organisatie.’

Wat is de taak van de Single Resolution Board?

‘De Single Resolution Board (Europese Afwikkelingsraad) is onderdeel van de Europese bankenunie. Momenteel staan de ongeveer 130 grootste banken in het eurogebied onder toezicht van de Europese Centrale Bank. Als het met een van die banken ondanks het strenge toezicht toch misgaat, moet de Single Resolution Board ervoor zorgen dat dit ordentelijk wordt opgelost. De Board gaat nu eerst voor alle banken een gedetailleerd plan maken voor het geval dat een bank in de problemen komt. In die noodplannen mogen we sterke instrumenten opnemen. Zo kunnen we aandeelhouders en achtergestelde schuldeisers dwingen om mee te betalen aan een oplossing en we kunnen banken desnoods opsplitsen om maatschappelijke schade te verminderen. Ook is er straks een noodfonds dat door de banken samen wordt gevuld en waarmee banken in crisis gered kunnen

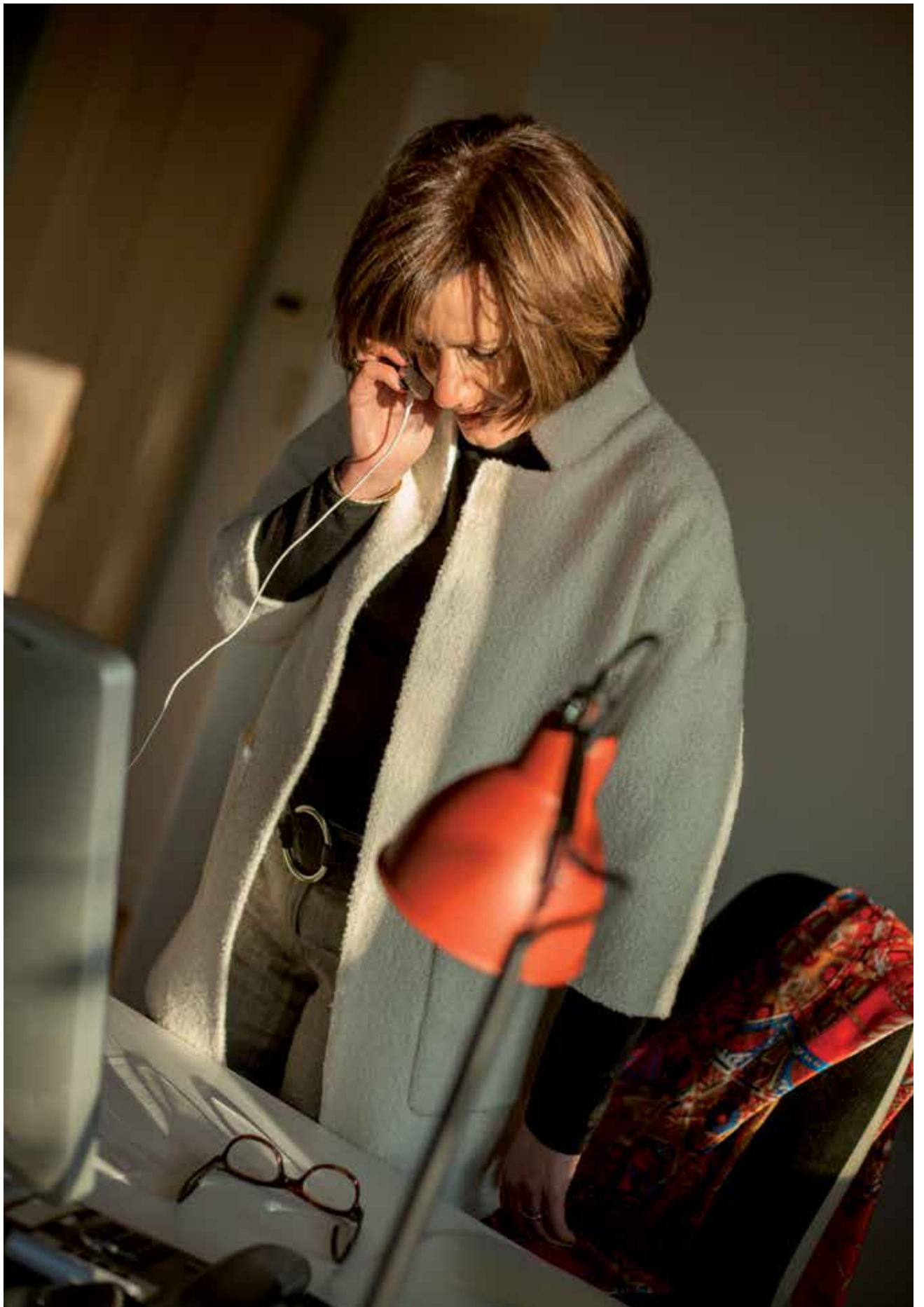
worden. Het gaat er dus om dat niet de belastingbetaler, maar de bankensector zelf de eventuele schade draagt; geen bail-out meer, maar bail-in.’

Nederlandse banken betalen dan mee aan een faillissement van bijvoorbeeld een Portugese bank?

‘Uiteindelijk wel. Maar dat noodfonds is wel het allerlaatste redmiddel, hoor. Door het strengere toezicht is de ECB sneller op de hoogte van problemen bij banken en kan eerder worden ingegrepen. In de opbouwfase – de Europese banken die onder toezicht staan van de ECB leggen de komende acht jaar samen stapsgewijs 55 miljard euro in de pot – bestaat het noodfonds overigens nog uit nationale potjes. Als het in deze beginjaren bijvoorbeeld bij een Portugese bank misgaat, kan alleen het nationale potje van Portugal worden gebruikt. Later wordt het een echte Europese pot. Het steekt vernuftig in elkaar.’

Hoeven belastingbetalers hierdoor niet meer op te draaien voor falende banken?

‘Dat is nadrukkelijk de bedoeling van de Europese bankenunie. Dit moet de oplossing worden voor falende banken die too big to fail zijn. Tijdens de crisis hebben banken de overheidsfinanciën van individuele landen in gevaar gebracht en daarmee het hele eurogebied. Ook in Nederland hebben we daar helaas ervaring mee.

Terwijl de grote Nederlandse banken internationaal actief waren, stonden we er als nationale toezichthouder alleen voor toen die banken in de problemen kwamen. De samenwerking met andere Europese landen bleek moeizaam. Dat is een harde les geweest. Niet voor niets is minister Dijsselbloem een van de grote voorvechters van de komst van de bankenunie. Ook bij DNB hebben we ons daar trouwens jarenlang hard voor gemaakt.'

De Europese Afwikkelingsraad moet nauw samenwerken met de nationale resolutieraden in het eurogebied, dus ook met DNB. Wat verwacht u van die samenwerking? 'Ik heb alle vertrouwen in een soepele samenwerking, DNB heeft de bankenunie altijd van harte gesteund. DNB is, in vergelijking met de meeste andere centrale banken in Europa, bovendien al behoorlijk ver met de voorbereidende werkzaamheden voor de resolutietaken. Ten slotte zie ik het als een bonus om in mijn nieuwe baan te mogen blijven samenwerken met mijn voormalige collega, DNB-directeur Frank Elderson die verantwoordelijk is voor de nationale resolutieraad.'

U bent lid van de Single Resolution Board, de Duitse Elke König is voorzitter van deze Board en het Europees banktoezicht staat onder leiding van de Française Danièle Nouy. Meer vrouwen aan de top, is dat de les van de crisis?

'Tot op zekere hoogte, maar we weten al langer dat diversiteit zorgt voor beter presterende teams. Niet alleen de man-vrouwverhouding speelt daarbij een rol, het gaat om diversiteit in alle mogelijke opzichten. Door de crisis is er wel meer aandacht gekomen voor governance en daar hoort diversiteit bij. Eerlijk gezegd vind ik het nogal logisch dat we een gemengd team hebben, zeker voor een Europese instantie.'

Wat is het belangrijkste dat u bij DNB heeft geleerd?

'Een van de belangrijkste lessen die ik bij DNB heb geleerd, is om bij het zoeken naar oplossingen altijd naar de lange termijn te kijken. Dat ligt ook verscholen in de missie van DNB: bijdragen aan duurzame welvaart in Nederland. Het streven om oplossingen te zoeken die lang houdbaar zijn, de degelijkheid van DNB, neem ik mee naar Brussel.'

'Ik zie hoopgevende voorbeelden, ook aan de top'

Bij DNB beleefde u hectische jaren. Ook in uw nieuwe job kunt u niet rustig achterover leunen. Wat drijft u? 'Het banktoezicht gaat mij aan het hart. Bij de reddingsoperaties van banken in Nederland beseften we voor het eerst hoe sterk internationaal verweven het systeem eigenlijk was en hoezeer we Europese instituties misten. Nu we die Europese organisaties wel hebben, zie ik het als een opdracht om mijn kennis en ervaring in te zetten om deze te laten slagen. Ik ben geen missionaris, maar ik heb wel zin om mijn handen uit de mouwen te steken en een organisatie op te bouwen die Europa weer een stukje sterker maakt. Ik ben Europeaan in hart en nieren.' ■

Joanne Kellermann

2015: Lid Single Resolution Board van het Single Resolution Mechanism (SRM), Director of Resolution Planning and Decisions
2007-2014: Directielid, De Nederlandsche Bank
2005-2007: Directeur Divisie Juridische Zaken, De Nederlandsche Bank
1992-2005: Partner NautaDutilh
Kellermann studeerde Nederlands recht aan de Universiteit Leiden en werd in 1984 beëdigd als advocaat te Amsterdam.
Gehuwd en moeder van drie kinderen.

Online gamen

Thuis hebben bijna alle jongeren in Nederland internettoegang. En als ze naar buiten gaan, hebben ze meestal een smartphone op zak. Maar lang niet zo vaak een tablet of laptop. Buitenshuis is drie kwart van de 12- tot 18-jarigen online met een smartphone; van de 18- tot 25-jarigen is dat 90%. Voor 25-plussers ligt dit met 63% een stuk lager. Jongeren gaan vooral online om te gamen, en voor films

en muziek. Verder zijn ze vaak actief op sociale netwerken. Online werk zoeken en de krant lezen is vooral populair onder de oudere jongeren, maar een stuk minder onder de groep van 12 tot 18 jaar. De favoriete online aankopen van jongeren zijn kaartjes voor evenementen, elektronische benodigdheden, films en muziek. ■

Bron: CBS

Munten & biljetten: het verleden zichtbaar maken

Je huwelijksaanzoek luister
bijzetten met een unieke
gegraveerde penning
met jouw portret: daar
zegt geen vrouw nee op.
Het is nu ondenkbaar,
het kon in 1640.

Door *Marijke Hoogendoorn*

De penning is een van de zeldzame schatten uit de indrukwekkende collectie van De Nederlandsche Bank. De verzameling omvat 170.000 munten: van de eerste munt uit de zevende eeuw voor Christus tot de meest recent geslagen euromunt. Voeg daarbij 80.000 Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten. Én nog eens duizenden muntstempels, muntgewichten en ontwerpen. Inclusief de 50.000 boeken over geld heeft DNB al met al 400.000 bijzondere stukken in huis.

Wereldfaam

Nadat het Geldmuseum de deuren moest sluiten, eind 2013, werd besloten om nagenoeg de gehele collectie onder te brengen bij DNB. DNB-directeur Frank Elderson verwelkomde direct dit besluit: 'De munten- en bankbiljettenverzameling van het Geldmuseum geniet wereldfaam. Nu de betrokken ministers het beheer van deze numismatische collectie aan DNB hebben

toevertrouwd, staan wij klaar om deze nieuwe taak uit te voeren en de collectie op een zorgvuldige wijze te beheren, te ontsluiten en zichtbaar te maken.' Hierbij alvast een voorproefje van twee parels uit de collectie.

Huwelijksaanzoek

Rond 1641 liet Roobertus Jansen van Bant een penning met zijn portret maken om zijn huwelijksaanzoek aan Grietie Popkes kracht bij te zetten. Dat hij zo haar hart wist te winnen en zij geen nee kon zeggen, blijkt wel uit de later toegevoegde tekst *Getrouwt met Grietie Popkes An 1641 den 20 January*. Aanvankelijk was alleen de voorzijde van de penning gegraveerd, maar na de geboorte van dochter Itien werden ook haar naam en geboortedatum op de penning gezet. Een meesterwerkje van graveur Abram Jacobsz, een goede bekende van het paar en ook doopgetuige. Deze penning, een zeldzaam voorbeeld van een burgerportret in de penningkunst van de zeventiende

eeuw, gaf DNB onlangs in bruikleen aan het Rijksmuseum te Amsterdam. Zo is deze penning nu voor het grote publiek zichtbaar. Ook andere bijzondere stukken leent DNB uit voor tentoonstellingen. Zo werd in februari een zeldzame muntschat van 162 Romeinse zilveren munten uit de periode 196-249 na Christus tijdelijk uitgeleend aan het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden.

Zeemeermin

DNB heeft niet alleen veel oude bankbiljetten in huis, maar ook vele ontwerpen. Die haalden overigens lang niet allemaal de eindstreep. Neem het ontwerp Zeemeermin van J. Roozendaal uit 1948. Huisdrukker Johan Enschede was geenszins gecharmeerd van dit wat frivole ontwerp: een jonge vrouw die de toeschouwer aankijkt en tegelijkertijd met een spiegel naar de zeemeermin lijkt te kijken. Het deed de drukkerij verzuchten dat het eerder deed denken aan een kapsalon dan aan een bankbiljet.

Het ontwerp kon dan ook de prullenmand in, zo oordeelde de drukker. 'Wij stellen aan een bankbiljet de eis dat het suggestief de geest van geld, betrouwbaarheid en soliditeit ademt', lichte de drukker zijn interventie toe. Het was pas in latere jaren dat er meer ruimte kwam voor lichtere elementen. Met de komst van Doeve, Oxenaar, Kruit en Drupsteen werd de originaliteit van de Nederlandse bankbiljetten tot ongekende hoogte opgestuwd.

Digitaliseren

DNB wil alle biljetten, munten, penningen en de ontwerpen uit de oude tijd digitaliseren. Doel is uiteindelijk de complete database met een beknopte beschrijving en beeld van alle stukken uit de collectie te publiceren op de website van DNB. Streven is hier rond de zomer mee te beginnen. Zo kan het publiek een mooi beeld krijgen van de vele schatten die DNB in huis heeft. ■

Europees
banken-
toezicht
van start

Vertrouwen versterken is een groot goed voor de ECB. Zeker nu deze met het Europees banktoezicht een nieuwe taak op zich neemt. Zij aan zij met de nationale toezichthouders.

Door *Simon de Wilde*

Dinsdag 4 november is het Europees banktoezicht van start gegaan. De Europese Centrale Bank (ECB) is voortaan eindverantwoordelijk voor het toezicht op alle circa 4.000 banken van het eurogebied. Frankfurt houdt direct toezicht op 120 Europese systeembanken, waaronder zeven Nederlandse banken: ING Bank, Rabobank, ABN AMRO Bank, SNS Bank, NWB Bank, RBS N.V. en BNG Bank. Voor alle andere – de middelgrote en kleine – banken is het directe toezicht in handen van nationale toezichthouders zoals DNB. Natuurlijk gaat DNB hierbij nauw samenwerken met de ECB. DNB is immers onderdeel van het Europees banktoezicht, waarbij DNB-directeur Jan Sijbrand deelneemt in het hoogste besluitvormende orgaan: de Supervisory Board.

Vertrouwen

De Française Danièle Nouy heeft de dagelijkse leiding over het Europees banktoezicht en is voorzitter van de Supervisory Board. Zij benadrukt dat het uiteindelijke doel is 'het vertrouwen te versterken van de burgers en markten in de onder toezicht staande banken. Ook willen we banken helpen hun belangrijkste rol te vervullen: het financieren

van de economie, het financieren van groei en daardoor uiteindelijk het bevorderen van banengroei. Alleen gezonde banken die het vertrouwen genieten van de mensen en de markten kunnen deze rol naar behoren vervullen.'

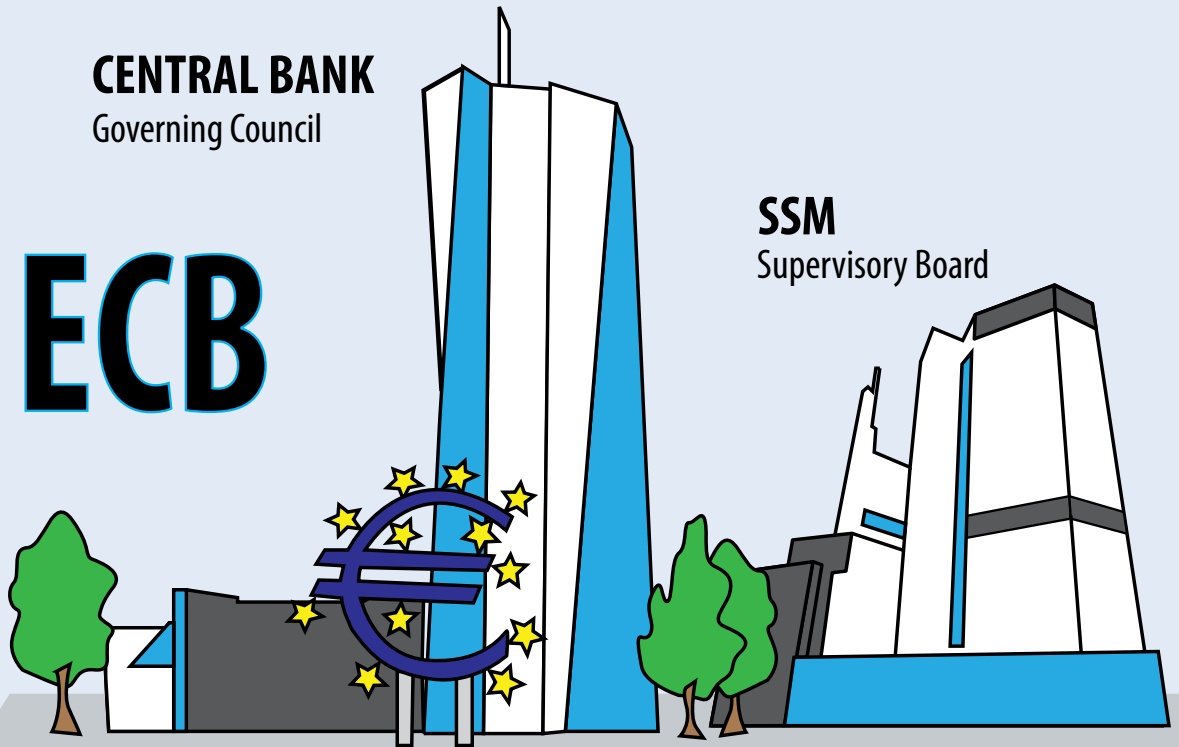
Gezondheid

Voordat de ECB het stokje overnam, heeft zij een uitgebreid onderzoek laten doen bij 130 systeembanken, en er uiteindelijk voor gekozen om op 120 banken direct toezicht te houden. Dit onderzoek deed de ECB om precies te weten wat voor vlees zij in de kuip heeft en om de banken de kans te geven om waar nodig hun kapitaalpositie te versterken. Zo geldt direct bij de start van het Europees banktoezicht het principe van een level playing field, waarbij alle 120 banken eenzelfde solide positie hebben. Het onderzoek, het zogenoemde Comprehensive Assessment, omvatte een balansonderzoek en een stresstest. In het balansonderzoek is gekeken naar de gezondheid van de bankbalansen per ultimo december 2013 en in de stresstest is grondig onderzocht of banken een zware economische crisis kunnen doorstaan.

CENTRAL BANK
Governing Council

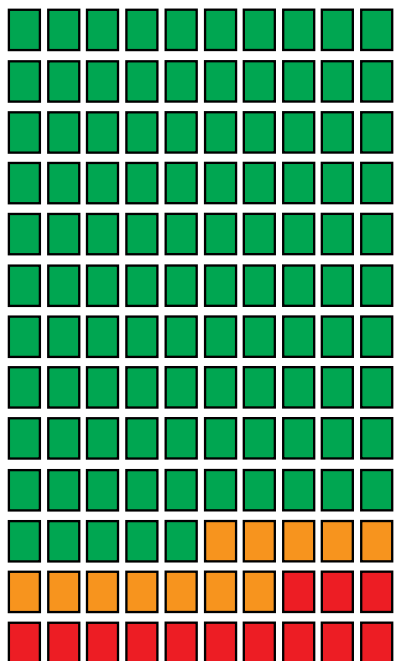
ECB

SSM
Supervisory Board

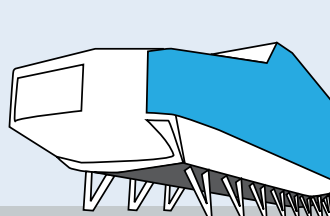
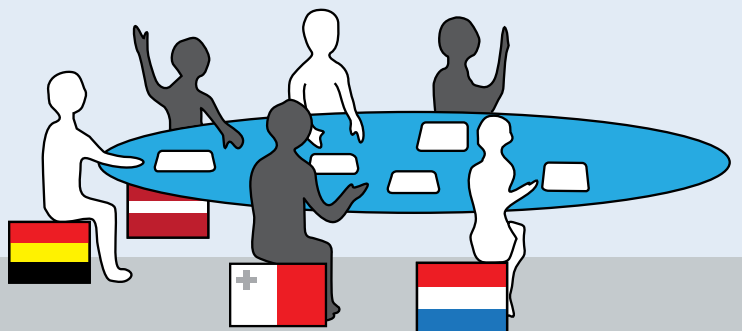
Comprehensive Assessment

130 grootste banken van eurogebied

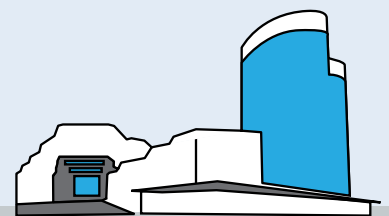

7 Nederlandse banken onder direct toezicht van de ECB

JOINT SUPERVISORY TEAMS

ING

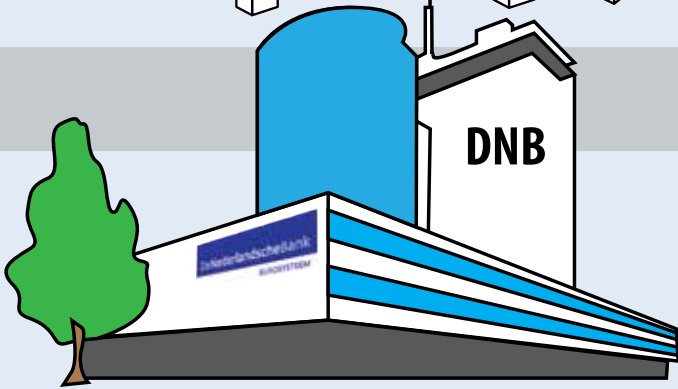
Rabobank

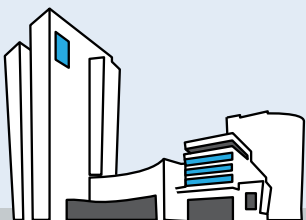
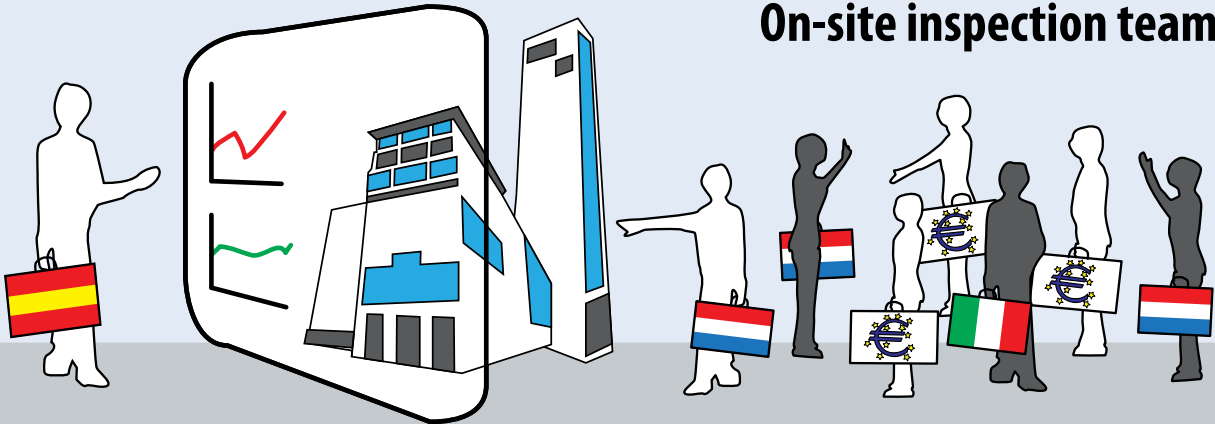
Nationale toezichthouders
SUPERVISORY BOARD
Elke stem is evenveel waard

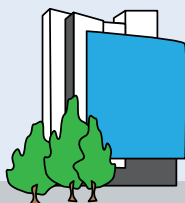
Gids voor het
gemeenschappelijk
toezicht op alle 4.000
banken van Europa

On-site inspection teams

■ ABN Amro

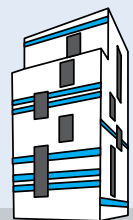
■ SNS

■ NWB

■ BNG

■ RBS

Balansen

Van de 130 onderzochte grote banken is de overgrote meerderheid goed uit de bus gekomen. De zeven onderzochte Nederlandse banken zijn allemaal goed gekapitaliseerd. Ook zouden zij bij sterk tegenvallende economische ontwikkelingen over voldoende kapitaal blijven beschikken. Er zijn 25 banken gezakt voor de test. Zij hadden een gezamenlijk kapitaaltekort van 25 miljard euro. Dat zijn banken uit Italië, Oostenrijk, België, Griekenland, Portugal, Cyprus en Ierland. Daarvan hebben er twaalf inmiddels hun tekort ingelopen. Maar bij de andere dertien is dat nog niet gelukt. Zij moeten hun buffers met 9,5 miljard euro aanvullen en aangeven hoe zij dat gaan doen. DNB-directeur Jan Sijbrand, verantwoordelijk voor het banktoezicht van DNB: 'Banken hebben in hoog tempo hun balansen versterkt om goed uit de test te komen, en ook dat is één van de goede resultaten van dit grote bankenonderzoek.'

Het bankenonderzoek is een ingrijpende oefening geweest voor de banken én toezichthouders. Een paar cijfers illustreren de omvang van deze exercitie: in totaal waren naar schatting 6.000 medewerkers van banken en toezichthouders betrokken bij dit onderzoek. Zij onderzochten 690 portefeuilles met meer dan elf miljoen gegevens. Bij de zeven Nederlandse banken zijn in totaal 58 portefeuilles onderzocht. Daarbij zijn 6.000 debiteuren en 6.000 onderpanden beoordeeld en mogelijk geherwaardeerd.

Bankenunie

Het Europese banktoezicht is één van de drie pijlers waarmee de Europese Bankenunie de komende jaren gaat bijdragen aan het herstel van het vertrouwen in de Europese financiële markten. De andere twee pijlers zijn: een Europees resolutiemechanisme en een Europees depositogarantiestelsel voor spaarders (DGS). Bij het Europees resolutiemechanisme gaat het om banken in nood. Uitgangspunt is dat de kosten van een faillissement of een eventuele redding van de bank in

eerste instantie worden gedragen door de aandeelhouders en schuldeisers van banken, een zogenoemde *bail-in*. Mocht er meer kapitaal nodig zijn, dan kan speciaal hiervoor schuldpapier worden uitgegeven en in het uiterste geval zijn ook de obligatiehouders en depositohouders aanspreekbaar. Pas als al die middelen uitgeput zijn, kan een beroep worden gedaan op geld uit een Europees resolutiefonds. Dit wordt in tien jaar gevuld door alle banken die deelnemen aan de Europese Bankenunie. Het resolutiemechanisme begon op 1 januari 2015 met de voorbereiding van de resolutieplannen en een jaar later treedt het in zijn geheel in werking. Derde pijler is het depositogarantiestelsel. De afgelopen jaren zijn de nationale depositogarantiestelsels binnen Europa verder op elkaar afgestemd en straks wordt het één gezamenlijk stelsel. Sinds eind 2010 is het dekkingsniveau voor de Europese Unie vastgesteld op 100.000 euro. Elk land moet die garantie zelf waar kunnen maken. Daarbij is de uitbetalingstermijn aan depositohouders verkort van drie maanden tot maximaal twintig werkdagen. Dit biedt spaarders de zekerheid dat ze snel weer over hun geld beschikken wanneer een bank failliet gaat.

Teams

De ECB heeft 1.000 nieuwe medewerkers voor het banktoezicht. De spil vormen de Joint Supervisory Teams (JST's). Het zijn deze teams die van dag tot dag het toezicht op alle grote banken zullen uitoefenen. Voor elke grote bank is een team samengesteld met toezichtmedewerkers van de ECB, medewerkers van de toezichthouder uit het herkomstland van die betreffende bank, en eventueel medewerkers van de toezichthouders van andere eurolanden. De leiding van zo'n team, een JST, is in handen van een ECB-coördinator. Die mag als regel niet afkomstig zijn uit het land waar de bank haar hoofdkwartier heeft. Een paar voorbeelden: de ECB-coördinator voor de Franse bank Crédit Agricole komt uit Duitsland, de Italiaanse bank Unicredit heeft een Franse ECB-coördinator en het ABN AMRO-team heeft

een Spaanse coördinator. Voor een andere grote Nederlandse bank is een Poolse teamcoördinator aangesteld in Frankfurt. Ook dit team heeft een lokale coördinator bij DNB.

Niet alleen het toezicht van de JST's is nieuw. Ook het on-site toezicht vormt een vernieuwing. Hierbij gaat een groep toezichthouders bij een bank ter plekke een onderzoek doen gedurende enkele weken of maanden.

Toetsingscommissie

Als banken bezwaren hebben over het toezicht van de ECB, kunnen zij terecht bij een toetsingscommissie: de Administrative Board of Review. Deeltijdhoogleraar en consultant René Smits is benoemd tot plaatsvervangend lid van de toetsingscommissie. 'Ik ben nu betrokken bij het opzetten van de toetsingscommissie. En als plaatsvervangend lid van de commissie help ik bij het toetsen van besluiten. Het banktoezicht kan ertoe bijdragen dat het vertrouwen van de Europese burger in de bankensector weer toeneemt. Banken staan nu vaak in een slecht daglicht', aldus René Smits.

Europese leest

De nationale toezichthouders houden het directe toezicht op de kleine en middelgrote banken. Tegelijkertijd houdt elke toezichthouder bepaalde verantwoordelijkheden op nationaal niveau. Zo blijft het toezicht op integriteit in nationale handen – ook voor de grote banken. Denk hierbij aan belangenverstremgeling, witwassen en sanctiewetgeving.

Belangrijk is dat het toezicht op alle 4.000 banken in Europa vanaf nu volgens dezelfde standaarden gebeurt. Naarmate de tijd vordert, zal het toezicht steeds meer op Europese leest geschoeid worden. De ECB verwacht dat de nationale toezichthouders dezelfde aanpak hanteren en risico's op uniforme wijze onderzoeken en op dezelfde basis kapitaal- en liquiditeitseisen stellen. Alle betrokkenen – ECB, nationale toezichthouders én banken – maken dan ook gebruik van de nieuwe gids voor banktoezicht. In de gids staat gedetailleerd beschreven welke beginselen en procedures bij de uitoefening van het banktoezicht zullen worden gehanteerd. Velen hebben meegewerkt aan de gids, ook experts van DNB. 'Voor het banktoezicht in heel Europa geldt nu het principe van gelijke monniken, gelijke kappen. En dat is een grote sprong voorwaarts voor het banktoezicht', zegt Jan Sijbrand. ■

Supervisory Board

De Supervisory Board is het hoogste besluitvormende orgaan van het Europees banktoezicht. Hier vallen straks de beslissingen over het banktoezicht. Daarin zitten DNB-toezichtdirecteur Jan Sijbrand namens DNB en de vertegenwoordigers van de andere nationale toezichthouders. Onder voorzitterschap van Danièle Nouy komt de Supervisory Board eens in de twee weken bijeen.

De Supervisory Board legt haar voorgenomen besluiten voor aan de Governing Council van de ECB voor een definitieve beslissing. De Governing Council onder leiding van Mario Draghi bestaat uit de ECB-directieleden en de presidenten van de centrale banken van elk euroland. Dat is Klaas Knot voor DNB. ■

Spade dieper

Medewerkers in de schijnwerpers. Deze keer: *Gisella van Vollenhoven*. Zij geeft leiding aan de nieuwe divisie On-site toezicht.

Door *Marijke Hoogendoorn*

Wat is on-site toezicht precies?
'Het gaat om diepteonderzoek. Al naar gelang het onderzoeksthema en de omvang van de bank, komt een onderzoeksteam gedurende een paar weken tot maanden dagelijks bij een bank werken. Voor elk onderzoek komt een nieuw onderzoeksteam: dat bevordert een kritische, scherpe blik. De onderzoeksprogramma's worden in samenspraak met de vaste accounttoezichthouders van de ECB en DNB opgesteld. En bij de kleinere banken zullen we meer themagericht onderzoek doen.'

Dit is nieuw voor DNB. Hoe is dat in andere landen?

'In een land als Frankrijk is on-site toezicht de praktijk van alledag.

Daar heerst meer de cultuur van 'eerst zien, dan geloven'. We zullen in Nederland hier ook meer naar toe gaan. Dat zal voor de banken in het begin wel even wennen zijn.'

Hoe werkt DNB op dit punt samen met de ECB?

'ECB-collega's gaan meedraaien in onze on-site teams en DNB-collega's haken aan bij onderzoeken in andere landen. Door die internationale samenwerking leren we van elkaar en komen we tot een geharmoniseerde aanpak. Zo zijn we in Nederland heel transparant in de communicatie met de instellingen, maar in een internationale context is men daar wat terughoudender in. Daar moeten we samen een modus in vinden.'

Wat levert dit toezicht straks op?

'We verwachten sneller risico's en lacunes te detecteren. Het team is dagelijks bij een bank, en kan daarom snel schakelen met medewerkers en management. En we gaan veel documentatie opvragen. DNB was gewend af te gaan op de rapporten die banken maken op basis van hun informatiesystemen. Nu gaan de on-site teams de dossiers opvragen en doorspitten om te controleren of de gegevens in het informatiesysteem overeenkomen met de originele data. Dus het gaat echt een spade dieper. Dit is een andere toezichtaanpak. Juist daarom zal ik soms ook zelf een onderzoeksmisje leiden. Zodat ik kan ervaren hoe het in de praktijk werkt – voor een bank en voor ons.' ■

‘Toezicht is echt een vak’

Femke de Vries, secretaris-directeur bij DNB, is onlangs benoemd tot bijzonder hoogleraar Toezicht. Een interview.

Door Kim Bogers

U wordt hoogleraar aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Wat gaat u doen?

‘Ik ga onderwijs geven en onderzoek doen op het brede terrein van toezicht. Dus niet alleen het financieel toezicht. Hierbij richt ik me met name op transparantie. Dragen transparantie over toezicht en de effecten van toezicht bij aan het

vertrouwen in de toezichthouder en de naleving van gestelde normen? Zo ja, hoe dan? En heeft het effect op de maatschappelijke verwachtingen? Daarnaast ga ik aandacht besteden aan de verhouding tussen interne en externe toezichthouders.’

Waarom richt u zich vooral op transparantie?

‘De maatschappij heeft hoge verwachtingen van toezicht. Maar toezichthouders kunnen niet altijd transparant zijn. Bovendien kunnen ze die verwachtingen niet altijd waarmaken. Ze werken vaak achter de schermen. Door meer transparant te zijn over wat toezicht doet en welke resultaten dat oplevert, ontwikkel je mogelijk een sterkere basis voor maatschappelijk vertrouwen. Incidenten leiden dan minder snel tot een groot verlies aan vertrouwen in het toezicht.’

Kunt u een paar concrete voorbeelden geven?

‘DNB communiceert al een aantal jaren over haar themaonderzoeken. Daarmee laten we aan de sector en het publiek zien wat we belangrijk vinden en wat we vinden dat

beter kan. Zo weet iedereen wat onze prioriteiten zijn en waar we de lat leggen. Ook gaan we bij de introductie van nieuwe wetgeving in gesprek met vertegenwoordigers uit de sector. Dat draagt bij aan acceptatie en daarmee aan de naleving van de gestelde normen. Andere toezichthouders, zoals de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Onderwijsinspectie, publiceren zelfs uitkomsten van onderzoeken op instellingsniveau. Door op deze manier transparant te zijn, word je als toezichthouder meer voorspelbaar.’

Wat wilt u de toekomstige toezichthouders meegeven?

‘Toezicht is echt een vak. Als toezichthouder opereer je in een complex veld met veel verschillende spelers en factoren die je niet kunt beïnvloeden. Je staat voortdurend voor allerlei dilemma’s. Onder onzekere omstandigheden moet je goede keuzes kunnen maken. Ik wil mijn studenten iets laten zien van de complexiteit van het vak aan de hand van voorbeelden uit de praktijk. Soms lijkt een casus simpel, maar is dat niet het geval. Zo hoop ik ze te inspireren.’ ■

Femke de Vries

Femke de Vries (1972) heeft als secretaris-directeur bij DNB de leiding over het intern bedrijf en bewaakt de besturing van de organisatie. Daarvoor had zij meerdere managementfuncties in het toezicht. De Vries kwam als toezichthouder in 2003 in dienst bij DNB. Daarvoor werkte ze bij de Belastingdienst, het ministerie van Financiën en het ministerie van Justitie. De Vries studeerde Beleid en Bestuur in Internationale Organisaties aan de Rijksuniversiteit Groningen en Nederlands recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Chaim van Luit

Door Alexander Strengers
Voorzitter Kunstcommissie

Eindeloos lang zwierf hij afgelopen zomer in zijn eentje door de stad, oneindig veel indrukken deed hij daarbij op. Deze indrukken bracht Chaim van Luit (Heerlen, 1985) samen in de kunstwerken van zijn recente galerietentoonstelling *Einzelgängen*. De Kunstcommissie verwierf het werk *Passage Obscur, 2014*, dat verwijst naar de lichtbakken aan winkelgevels én naar Malevich' Zwarte Vierkant, 1910. Dit meesterwerk betekende voor Malevich het einde van de schilderkunst, maar voor Van Luit vormt het een nieuwe stap.

Van Luits verkenning van zijn woonstad Brussel verliep langs alle denkbare wegen en paden: bovengronds, ondergronds, langs metrolijnen, via bouwputten en ongebruikte gangen, in ruimtes zo groot als kathedralen en zo klein als grotten. En overal kwam hij in aanraking met sporen van de aanwezigheid van mensen. Al die expedities leverden magische beelden op, gestolen uit de stad, die Van Luit met diverse media verwerkt in zijn kunst. Hij maakt gebruik van video, audio, steen, zout en specifieke vondsten die hij opdeed tijdens zijn expedities. Toch is zijn werk – naar eigen zeggen – het best te omschrijven met de term schilderkunst.

Passage Obscur

2014 Lichtbak, 131 x 91 x 18 cm

De tentoonstelling *Einzelgängen* is het eindpunt van al die eenzame stedelijke omzwervingen. De verschillende werken zijn reconstructies van zijn verbeelding, van zijn interpretaties van de stedelijke dynamiek. Van Luit werkt vanuit een bijzondere fascinatie voor de waarneming, voor de mechanismen van het 'kijken'. Zo ontstaat er onder zijn handen een onderzoekend oeuvre van op het eerste gezicht simpele, gereduceerde vormen, die bij nadere beschouwing een intense beeldende impact blijken te hebben.

De stedelijke activiteit en Van Luits typerende interpretatie daarvan komen goedvol samen in het werk *Passage Obscur, 2014*. Van Luit weet hier de kleine afwijkende elementen uit de bedrijvigheid van de stad op een nieuwe manier te combineren tot een groter geheel. Hij gebruikt de lichtbak op onconventionele wijze, waarbij hij niet uitgaat van het beeldvlak, maar een onverwachte hoek gebruikt voor zijn boodschap. Met dit werk sluit Van Luit zijn zomerse omzwervingen af en slaagt hij erin een nieuwe weg uit te stippelen – voor zijn eigen oeuvre en voor de hedendaagse kunst. ■

Colofon

DNB Magazine is een uitgave van De Nederlandsche Bank.

Redactieadres:

DNB Magazine
Postbus 98,
1000 AB Amsterdam
Westeinde 1,
1017 ZN Amsterdam
Magazine@DNB.nl
www.dnb.nl

Hoofredactie:

Flore Kraaijeveld

Eindredactie:

Kim Bogers en
Marijke Hoogendoorn

Aan dit nummer werken mee:

ANP Photo, Theo Danes (infographic p.14), Kees Hummel (In Beeld), Els Kocken, Rob Meulemans, Maarten van der Schaaf, Alexander Strengers, Simon de Wilde.

Vormgeving en druk:

Joh. Enschede (vormgeving)

FMA (productie)

Drukkerij De Bink (drukwerk)

Abonnementen

Een abonnement op DNB Magazine is gratis en uitsluitend schriftelijk of per e-mail aan te vragen. Adreswijzigingen en opzeggingen eveneens schriftelijk opgeven.

Artikelen uit DNB Magazine mogen niet zonder toestemming van de redactie worden overgenomen.

Surfer, zeiler of klimmer: we zoeken allemaal ergens een rots in de branding. Ook financieel. De Europese bankenunie staat voor vertrouwen in onze banken.

Foto Kees Hummel